

¹ кандидат педагогічних наук, доцент кафедри геометрії та МВМ, ДВНЗ «ДДПУ»

² студент 5 курсу фізико-математичного факультету, ДВНЗ «ДДПУ»

e-mail: besedin_boris@ukr.net, volodriv@gmail.com

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ УЧНІВ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

Стаття присвячена проблемі проведення контролю знань учнів на уроках математики, пошуку шляхів вдосконалення даного методу перевірки знань і складанню методичних рекомендацій щодо покращення ефективності проведення контролю знань учнів на уроках математики.

Ключові слова: *контроль, методика, перевірка, діагностика, математика.*

Вступ

Під поняттям «контроль» розуміють виявлення, вимір і оцінку результатів навчально-пізнавальної діяльності тих, хто навчається. Процедуру виявлення і виміру називають перевіркою, яка є складним компонентом контролю.

Проблемою контролю і оцінки знань займалися такі вчені як Ю.К. Бабанський, А.А. Кузнецов, Д.Ш. Матрос, Р.Н. Скобелєв, Н.Ф. Тализіна та ін. [4,6] Були розглянуті деякі можливі шляхи подолання недоліків позначки такими дослідниками як Ф.Р. Ільїн, А.Н. Майоров, І.В. Сарро, А.В. Попович та ін. [5,7]

Основною функцією контролю є забезпечення зворотного зв'язку між учителем і учнем, одержання учителем об'єктивної інформації про ступінь засвоєння навчального матеріалу, своєчасне виявлення недоліків і прогалин у знаннях.

Ефективність контролю залежить від його організації: часу проведення контрольних занять, їх частоти і послідовності, характеру і форм самостійної роботи учнів; використання дидактичних і технічних засобів навчання; поєднання методів контролю і самоконтролю; фіксування і оформлення даних контролю процесу навчання.

Науковою проблемою статті є виявлення принципів контролю знань та надання методичних рекомендацій з проведення контролю знань учнів на уроках математики.

Основна частина

Досліджуючи досить широкий спектр форм і методів контролю знань учнів на уроках математики, виявляємо, що у кожного з методів існують свої недоліки і переваги. Тому немає універсального метода, використання якого забезпечує найбільш повну і змістовну, систематичну і оперативну інформацію про хід навчального процесу і його результативність. Також слід зазначити, що ефективність контролю забезпечується дотриманням певних вимог.

Контроль знань учнів має носити індивідуальний характер, тобто обов'язковим є виявлення рівня знань кожного учня, його успіхів чи невдач; знання рівня самостійності учня в пізнавальному процесі, характеру труднощів, як він їх долає і якої допомоги потребує; особлива увага до учнів з фізичними вадами; вміле формулювання запитань, використання додаткових запитань при опитуванні слабких учнів та ін. Індивідуальний підхід до учнів полягає не в підвищенні чи зниженні до них вимог, а в умінні зважати на їх особливості і допомогти їм успішніше виконувати поставлені перед ними завдання.

Потрібно проводити фіксацію письмової перевірки, що дає можливість показати кожному учню (і його батькам) результати навчання, визначити рівень засвоєння навчального матеріалу, прогалини в знаннях і намітити заходи щодо їх усунення.

З огляду на психологічні і фізіологічні особливості деяких дітей застосування певних методів контролю не дає бажаних результатів: усна перевірка дає змогу більш сміливим учням дістати вищий бал, ніж тим, хто знає але не вміє впевнено висловлювати свої думки; велике значення має письмове опитування для учнів, які мають дефекти мови, дуже хвилюються при усній відповіді.

Контроль має бути систематичним, що привчає учнів систематично виконувати уроки, при цьому в класі створюється відповідний морально - психологічний клімат, коли «не знати — соромно». Необхідним є проведення систематичних письмових опитувань за допомогою самостійних міні-завдань, розробка системи усних опитувань, за якої оцінки виставляють і учням, які доповнювали відповіді інших, були активними на уроці; приділення особливої уваги слабким учням, спонукання їх до пізнавальної діяльності.

Відсутність системи у опитуванні учнів призводить до того, що вони вчать матеріал тільки тоді, коли відчують, що їх можуть викликати. Щоб запобігти цьому, треба добре продумати систему контролю знань учнів.

Проводячи перевірку треба урізноманітнювати форми і методи контролю знань учнів, тобто в процесі навчання комплексно використовувати різні форми, методи і засоби контролювання, перевірки і оцінювання, що вилучає універсальність окремих методів і засобів діагностування.

Під час проведення контролюючих заходів слід перевіряти та оцінювати не тільки теоретичні знання, уміння та навички, але і вміння застосовувати їх на практиці, а також навички самостійної роботи учнів.

Контроль повинен мати тематичне спрямування. Тому здійснюючи опитування, проводячи контрольні роботи тощо, вчитель повинен визначити, які саме розділ програми, тема, вид знань, умінь та навичок учнів підлягають перевірці та оцінюванню.

Як і в звичайних класах, в класах з поглибленим вивченням математики учні мають неоднаковий рівень знань. Тому вчитель, проводячи контролюючі заходи, повинен диференціювати завдання, щоб найбільш повною мірою оцінити рівень опанування певної теми чи вид діяльності.

Для оптимізації контролю успішності учнів необхідно передбачати мінімальні затрати зусиль і часу педагогів та учнів для отримання обов'язкових відомостей про стан навчального процесу, що запобігає переобтяженню їх використанням зайвих завдань.

Дуже важливо, щоб контроль знань учнів носив заохочувальний, стимулюючий, а не караючий характер. Тому не щоразу контролюючі заходи мають закінчуватись оцінюванням.

Взагалі, не можна до оцінювання знань і вмінь учнів ставитись формально, сліпо додержуючись загальних рекомендацій. Щоразу треба дбати про те, щоб виставлені учням оцінки справді були стимулом у навчанні, а не відбивали в учнів бажання вчитись.

Висновки

Безумовно, роль контролю знань учнів в навчально-виховному процесі важко переоцінити, особливо в класах з поглибленим вивченням математики. Оскільки, у учнів в цих класах здебільшого присутня внутрішня мотивація при вивченні математики, то контролюючі завдання можуть мати нестандартну форму. Ця складова роботи вчителя вимагає певних зусиль, часу та майстерності. Форми, методи, стиль проведення контролю є показником компетентності вчителя. Організований належним чином контроль може позитивно впливати як на хід, так і на результати процесу навчання.

Література

1. *Басова Н.В.* Педагогика и практическая психология. — Ростов н/Д: Феникс, 2000. — 416 с.
2. *Мойсею Н.Є.* Педагогіка: навчальний посібник. — [Вид.3: Доповнення.] — К., 2001. — 608 с.
3. *Слепкань З.І.* Методика навчання математики: [підруч. для студ. мат. спеціальностей пед. навч. закладів.] — К. : Зодіак-ЕКО, 2000. — 512 с.
4. *Бабанский Ю.К.* Методы обучения в современной образовательной школе. — М.: Просвещение, 1985. — 208 с.
5. *Ильин Ф.Г.* Некоторые пути преодоления формализма в оценке знаний учащихся. Преодоление формализма в обучении / Ф.Г. Ильин, И.И. Сарро — Л., 1989. — С. 137–146.
6. *Кузнецов А.А.* Контроль и оценка результатов обучения в условиях внедрения стандартов образования / А.А. Кузнецов // Педагогическая информатика. — 1997. — С. 17–22.
7. *Майоров А.Н.* Мониторинг учебной эффективности / А.Н. Майоров // Школьные технологии. — М., 2000. — С. 96–131.

Besedin Boris B., Slyusar Volodumir I.

Donbas State Teachers' Training University, Sloviansk, Ukraine.

The methodology of testing knowledge of pupils in mathematics lessons

The article covers the problem of control knowledge of pupils in mathematics lessons, finding ways to improve this method of examination and the drafting of recommendations for improving the effectiveness of monitoring knowledge of pupils in mathematics lessons.

Keywords: *control, methodology, check, diagnostics, mathematics.*
